

Lördag 7 februari kl 12, 14 & 16
Malmö Konserthus
Nallekonsert®
på liv och död med Al

Malmö SymfoniOrkester
PER-OTTO JOHANSSON dirigent
Programvärden "Dino-professorn"
TORBJÖRN LILLIEQUIST berättar
sagan om köttätande dinosaurien Al.

Biljettkassan
040-34 35 00

MALMÖ
SYMFONI
ORKESTER
info och bokning www.mso.se

Torsdag 5 mars kl 19.30

FEEL GOOD III

Våra två tidigare Feel good-konserter har blivit blixtnabbt utsålda och särskilt uppskattade. Detta beror inte minst på Niklas Törnlands kongeniala sätt att finna ord som överbryggar de olika musikstyckena och garanterat ger oss nya insikter på vägen. Ett trevligt konsertformat som tilltalar många.

DVORÁK ur Slaviska danser	MALMÖ SYMFONIORKESTER
LISZT Les préludes	ALAIN ALTINOGLU dirigent
BRUCH Kol nidrej	HÅKAN RUDNER violin
BEETHOVEN Romans nr 2	SAMULI ÖRNSTRÖMER cello
DVORÁK Andante ur Symfoni nr 9, "Nya världen"	NIKLAS TÖRNLUND programvärd
RAVEL Pavane pour une infante défunte	

MENDELSSOHN 200 ÅR

MALMÖ KONSERTHUS, TORSDAG 5 FEBRUARI 2009 KL 19.30
2008/2009

MALMÖ SYMFONIORKESTER
RAINER HONECK dirigent & violinsolist
Jörgen Svensson, konsertmästare

FELIX MENDELSSOHN (1809-1847)
En midsommarnattsdröm, konsertouvertyr op 21 / 13 min

FELIX MENDELSSOHN
Violinkonsert e-moll op 64 / 30 min
Allegro molto appassionato
Andante
Allegretto non troppo - Allegro molto vivace

PAUS

FELIX MENDELSSOHN
Symfoni nr 4 A-dur op 90, "Den italienska" / 30 min
Allegro vivace - più animato
Andante con moto
Con moto moderato
Saltarello - Presto

RAINER HONECK dirigent & violinsolist

Rainer Honeck spelar på en Stradivarius-violin från 1714, ett instrument som ställs till hans förfogande av Bank Austria.

Det har blivit en lika självklar tradition för MSO att gästas av Stehgeiger Rainer Honeck på Trettondagsaftons Wienerkonsert som att se honom i TV-rutan på Nyårsdagen, då som konsertmästare för Wienerfilharmonikerna. Nu återvänder han för att tillsammans med MSO fira Mendelssohns 200-årsdag. Rainer Honeck är född i Nenzing, Österrike, och började spela violin vid sju års ålder. Han vann första pris i Jeunesse Musicale-tävlingen i Wien 1977, vilket gav honom ett studiestipendium från Dr Karl Böhm-stiftelsen. År 1981 började Rainer Honeck spela både i Statsoperans orkester och i filharmonin i Wien. Tre år senare avancerade han till konsertmästartjänsten vid operan och sedan 1992 är han konsertmästare i Wienerfilharmonikerna. Sedan dess har han blivit känd med ett antal av de populära Nyårskonserterna som årligen TV-sänds världen över från Musikverein i Wien. Honeck är dessutom välrenommerad som solist och framträder främst i hemlandet, men också runtom i Europa, bl a på Promskonsert i Royal Albert Hall, London samt i USA och Japan. Honeck har spelat in Dvoráks och Mendelssohns violinkonserter tillsammans med Pragfilharmonikerna för skivmärket Pony Canyon. Han är även en aktiv kammarmusiker som ledare för Wiens stråksolisterna sedan 1982 och som primarie för Wienensemblen sedan 2000, med vilka han gjort ett stort antal radio-, TV- och CD-inspelningar. Den senaste utmaningen för honom har varit att dela med sig av sina många års orkestererfa-

renheter i rollen som dirigent eller som Stehgeiger (kombinerad violinist och dirigent, ett av de ursprungliga sätten att leda orkestern med stråken som taktpinne). Rainer Honeck ville experimentera med denna gamla metod och har vunnit stort gehör för den hos både musiker och publik bl a i Österrike, Italien och Japan.

FELIX MENDELSSOHN BARTHOLDY (1809-1847)

Felix Mendelssohn var inte bara en av sin samtids mest firade tonsättare, han var dessutom en av tidens främsta tolkar, både som pianist och dirigent. Hans framföranden av Bachs Matteuspassion och Schuberts stora C-dursymfoni (uruppförandet) räknas fortfarande som musikhistoriska milstolpar. Som ledare för Gewandhaus-orkestern i Leipzig var han en av dem som vid denna tid skapade den moderna dirigentrollen. Orkesterns speltekniska nivå höjdes och med en ny syn på programsättning blev Mendelssohns arbete mönsterbildande inte bara i Tyskland. Dessutom verkade han som musikadministratör. En av hans stora insatser var grundandet av Leipzig-konservatoriet, som kom att stå som modell för all högre musikutbildning under 1800-talet. Inte minst för Nordens del blev institutionen inflytelserik. Här studerade en mängd skandinaver under 1800-talet. När sedan en inhemsk musikutbildning skulle skapas formades t ex konservatorierna i Köpenhamn och Stockholm efter Leipzigs förebild. Som tonsät-

Felix 1821, olja på duk av Carl Begas

tare var Mendelssohn ett av de få komponerande underbarn som funnits och det har hävdats att han skrev sin bästa musik före 20 års ålder. Riktigt så är det väl inte, men visst har hans tidiga musik en fräschör som i kombination med en total teknisk behärskning gör dem unika och det inte bara i förhållande till hans egen produktion. Mendelssohn var som sagt under sin livstid en av de mest hyllade musikerna i Europa, men därefter har omdömena skiftat. Till detta bidrog främst antisemitiska åsiktsströmningar som kom att nedvärdera både hans musik och gärningar. Inte minst Richard Wagners attacker medverkade till detta. Bottennoteringen för Mendelssohns musik nåddes under nazi-epoken i Tyskland när hans musik förbjöds, liksom all musik av tonsättare av judisk härkomst. Den Mendelssohn-staty som hade rests i Leipzig, i tacksamhet för hans stora insatser för staden, framför den nya Gewandhaus-byggnaden 1892, monterades ner 1936 och har aldrig återfunnits. Efter andra världskriget har dock Mendelssohns musik successivt återfått sin plats på repertoaren, även om man då och då fortfarande kan möta en fördomsfull inställning till hans musik som ytlig och småborgerlig. När nu 200-årsminnet av hans födelse uppmärksammas är det definitivt dags att en gång för alla göra upp med dessa föreställningar.

© Staffan Storm

FELIX MENDELSSOHN

En midsommarnattsdröm, konsertuvertyr

Ett av Felix Mendelssohns tidigaste mästerverk är hans uvertyr till En midsommarnattsdröm som han skrev som 17-åring år 1826. Den är inte bara ett viktigt verk i hans egen produktion, utan är också ett av den tidiga musikaliska romantikens nyckelverk. Mendelssohn skapar här, inspirerad av Shakespeares drama, en ny musikalisk form - konsertuvertyren. Mendelssohn frigör uvertyrformen från sitt musikdramatiska ursprung och förvandlar den till ett självständigt, ensatsigt orkesterverk för konsertscenen som fångar en poetisk idé, oftast inspirerad av litteratur eller naturupplevelser, i toner. Senare kom Franz Liszt att utveckla formen vidare till det han kallade "symfonisk dikt" under 1850-talet. Shakespeares En midsommarnattsdröm var mycket populär i början av 1800-talet och handlingen stod väl i samklang med romantikens intresse för kontrasten mellan den verkliga världen, dagens värld, och den övernaturliga, nattens värld, representerad av gestalter som Puck, Oberon, Titania och älvorna. Mendelssohn fångar pjäsens olika miljöer, inte minst nattstämningen och älvornas värld i de snabba stråkpassagerna i styckets magiska öppning. Långt senare kom Mendelssohn att återanvända sin uvertyr när han skrev scenmusik till en teateruppsättning av En midsommarnattsdröm. Denna scenmusik har blivit mycket populär och här ingår t ex Mendelssohns välkända bröllopsmarsch.

© Staffan Storm

En Midsommarnattsdröm
Tillskriven David Scott, 1806-1849.
Olja på duk, Leicester Galleries

FELIX MENDELSSOHN

Violinkonsert

Ferdinand David var en av det tidiga 1800-talets mest betydande tyska violinister. Han blev redan tidigt god vän med Mendelssohn. De var i samma ålder, födda i Hamburg och båda var underbarn. När Mendelssohn 1836 blev ledare för Gewandhaus-orkestern i Leipzig kallade han David till konstmästare i orkestern och här kom han sedan att stanna resten av sitt liv. Så tanken att de båda skulle samarbeta om en ny violinkonsert låg i luften. De första idéerna till verket omnämns redan i ett brev 1838 – valet av tonarten e-moll är bland det första som nämns. Mendelssohn och David hade kontinuerligt kontakt under arbetets gång, något som framgår av ytterligare brevväxling. Tidigt på hösten 1844 var konserten klar och 13 mars 1845 uruppfördes verket i Gewandhaus. Eftersom Mendelssohn inte var i Leipzig just då övertogs dirigentskapet av en annan inflytelserik person i kretsen runt honom, den danske tonsättaren Niels W Gade. Verket blev omedelbart populärt och togs redan samma år upp på repertoaren av den 14-årige Joseph Joachim, som studerade in verket tillsammans med David. Joachim utvecklades senare till att bli den dominerande violinisten i den tyska skolan under andra hälften av 1800-talet och kom själv att initiera ett flertal nya konserter av bl a Bruch, Dvorák och inte minst Brahms. Mendelssohns konsert kan sägas vara en av de främsta representanterna för den lyriska konsertformen, med rötter i Mozarts sena konserter, under den tidiga romantiken. Det är långt ifrån Paganinis virtuosier, där solistens speltekniska fyrverkerier helt dominerar, likaså ifrån den symfoniska, expansiva konsertform Beethoven utvecklade. Hos Mendelssohn står det lyriskt sångbara i fokus och violinens hela register vecklas ut, också det uttrycksmässiga, ömsom diskret beledsagad av och ömsom intimt sammanflätad med orkestern.

© Staffan Storm

Felix Mendelssohn var i London under 1830-talet och han gjorde succé även i kungliga kretsar. Här lyssnar han och Drottning Victoria till Prinsgemålen Alberts orgelspel.

FELIX MENDELSSOHN

Symfoni nr 4, "Den italienska"

Under en resa i Italien 1830-1831 arbetade Mendelssohn parallellt med två symfonier. Den ena skulle fånga tonsättarens intryck från den pågående italienska vistelsen och den andra var reflexioner över en tidigare resa till Skottland. Inte oväntat blev, i den sydländska omgivningen, den "italienska" färdig först. Den "skotska" kom att få vänta i drygt ett decennium på att bli fullbordad. Men efter uruppförandet av den "italienska" i London 1833 drog Mendelssohn tillbaka verket och påbörjade revisioner. Symfonin kom inte att publiceras förrän efter hans död, därav den omvända numreringen av dessa båda symfonier. I ett brev hem till systemen Fanny berättade han om arbetet på den nya symfonin: "Jag har åter börjat komponera för full kraft och den italienska symfonin gör stora framsteg. Den kommer att bli det lyckligaste stycket jag har skrivit, särskilt sista satsen". Tanken med symfonin var inte bara att fånga intrycken från landskap, konst och kultur utan också vitaliteten hos folket han mötte. När Mendelssohn 1832 fick en beställning från Londons filharmoniska sällskap var det detta verk han erbjöd dem. Här blev verket en mycket stor framgång. "Mendelssohn var en enastående succé vid konserten. Han dirigerade sin magnifika A-dursymfoni och fick stormande applåder", rapporterade en av orkesterns styrelsemedlemmar efter premiären 13 maj 1833. Men Mendelssohn drabbades snart av tvivel och började omarbeta verket och skrev senare att det "kostat mig några av mina bittraste stunder". Han tillät aldrig att verket spelades i Tyskland. Första satsens öppning fångar omedelbart lyssnaren med sina snabbt upprepade blåsarackord ur vilket huvudtemat i violinererna frigör sig. Andra satsen är en återhållsam vandringsmusik med sorgemarschkaraktär, medan tredje satsen är en menuett med lite ålderdomligt, tillbakablickande drag. Mendelssohn kallar finalen "saltarello", en folklig dans med rötter i 1300-talet. Satsen är vild, snabb och full av överraskande vändningar.

© Staffan Storm